

МУЗЕЙНІ ЗАКЛАДИ ПОЛТАВЩИНИ В МІЖНАРОДНІЙ МУЗЕЙНІЙ МЕРЕЖІ: ДОСЯГНЕННЯ ТА ПРОБЛЕМИ

Т. В. Оніпко, д. і. н., професор; О. А. Безрукова, студентка гр. ДІД-11 ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі», м. Полтава, Україна

Серед країн Європейського континенту Україна славиться досить великою кількістю пам'яток історико-культурної спадщини, проте кількість музеїв у нашій країні є ще недостатньою, проблемою залишається практика інформування населення про музейні заклади та їх діяльність.

Нині в основу розвитку музейництва покладено концепцію «social network» – мереж, мережного партнерства, мережного менеджменту. Мережні структури дають змогу розгорнути глобальні проекти. Сьогодні в Європейському Союзі нараховується понад 150 культурних мереж, що поєднують організації, арт-менеджерів, творчих особистостей. Мережні організації є основним ресурсом міжнародних партнерських проектів у сфері культури.

В Україні мережна ідеологія тільки починає поширюватися. Український національний комітет Міжнародної ради музеїв був створений у 1992 р. та став членом Міжнародної ради музеїв на правах її національного комітету [1]. Однак у списках членів більшості міжнародних культурних мереж українських учасників поки ще обмаль. Така ситуація насамперед зумовлена недостатнім розвитком та освоєнням сучасних інформаційних і комунікаційних технологій в українських музеях і галереях. Чимало (особливо провінційні) музеїв і галерей просто не знають і не прагнуть дізнаватися про такі можливості, не займаються пошуком необхідної інформації і партнерів, не намагаються налагодити досить доступну і недорогу електронну комунікацію, тому що не знають, як це зробити. Також для українських музеїв продовжує залишатися проблемою мовний «бар'єр» у спілкуванні з закордонними партнерами.

Музейні заклади Полтавщини займають помітне місце серед світової музейної мережі. Значний досвід щодо надання культурно-духовних послуг населенню накопичив Національний музей-заповідник українського гончарства в Опішному – це науково-дослідний і культурно-освітній заклад, метою якого є збереження й популяризація гончарської спадщини України. 11 березня 1986 р.

в Опішні за дорученням Ради Міністрів України, засновано музей гончарства. У 2000 році на базі Науково-дослідницького центру українського гончарства Національного музею-заповідника українського гончарства створено Інститут керамології – відділення Інституту народознавства НАН України. У 2001 р. музей в Опішні отримав статус національного [2].

Діяльність музею-заповідника спрямована на збирання польових матеріалів, формування колекцій, наукове вивчення та популяризацію українського гончарства. В музеї сформувався чисельний науковий колектив. Науковими співробітниками розробляються 22 наукові теми з найрізноманітніших проблем кераміки. Музей гончарства в Опішному підтримує зв'язки з найбільшими керамічними музеями США, Франції, Великобританії, Іспанії, Португалії, Німеччини, Бельгії, Італії, Швейцарії, Нідерландів, Міжнародною академією кераміки в Женеві.

Полтавський художній музей (галерея мистецтв) імені Миколи Ярошенка також відомий в Україні та за її межами. У зібранні галереї – твори вітчизняного і зарубіжного мистецтва, а також численна етнографічна колекція. В основі зібрання – подарована рідному місту колекція художника передвижника Миколи Ярошенка, яка прибула до Полтави у 1917 р. Вона включала 100 живописних творів та 23 робочі альбоми самого митця, а також значну кількість робіт друзів та колег по Товариству пересувних художніх виставок, зокрема, відомих майстрів пензля – Івана Шишкіна, Василя Полєнова, Володимира Маковського, Іллі Рєпіна, Василя Максимова та ін. Полтавська Галерея мистецтв співпрацює з музеями Російської Федерації, Словаччини, Польщі, Італії, Франції [3].

На сучасному етапі існування музей широко використовує переваги нового приміщення, зокрема великий виставковий зал, проводить масштабні тематичні фондові виставки, що дають горожанам та гостям Полтави можливість краще ознайомитися з його колекцією, а самому музею популяризувати своє зібрання і мистецтво загалом.

Полтавський краєзнавчий музей імені Василя Кричевського має близько 300 тисяч експонатів. Володіє найбільшим зібранням пам'яток і предметів історії, археології, природознавства, етнографії і культури всієї області. Проводить наукові дослідження з історії Полтавщини. В музеї регулярно проводяться науково-практичні конференції, публікуються наукові монографії, збірки,

каталоги, путівники, методичні та інформаційні видання, бібліографічні покажчики. Кращезнавчий музей тісно співпрацює з міськими та районними відділами освіти та вищими навчальними закладами Полтави, зі школами, музеями, театрами, бібліотеками, громадськими організаціями. Нині музей активно співпрацює з музеями Італії, Німеччини, Польщі, Австрії [4].

Отже, музеї Полтавщини, як і музеї України загалом, мають велику інформаційну базу, проводять активну діяльність, однак мають безліч проблем. Державна політика щодо розвитку музеїв та музейного менеджменту продовжує демонструвати рудименти радянського періоду, повільними темпами наближується до європейський стандартів регулювання музейного простору.

Українським музейним закладам бракує досвіду та профільних фахівців – музейних менеджерів. Нинішнім керівникам музеїв потрібно активніше оволодівати новими методами керівництва, необхідними для розвитку музеїв у ринкових умовах. Низький соціальний статус працівників музеїв негативно позначається на мотивації їхньої праці, заважає залученню молодих спеціалістів до роботи у музеях. Недостатній рівень інформатизації (відсутність web-сайтів, електронної пошти, телефонного зв'язку тощо), обмежена кількість спеціалізованих музейних видань, недосконалість музейного маркетингу негативно впливають на популяризацію вітчизняних музеїв, звужують їхню роль у культурному просторі України та світу.

Відсутній єдиний державний координаційний центр, який би надавав науково-методичну підтримку музейним закладам, проводив постійний моніторинг стану вітчизняної музейної галузі. Державою не створені дієві законодавчі механізми для адаптації роботи музеїв в ринкових умовах, залученню позабюджетних ресурсів на їхній розвиток, активізації спонсорства і меценатства. Потребує удосконалення можливість залучення з боку музеїв позабюджетних ресурсів, які варто було б спрямувати на модернізацію музейних закладів.

З огляду на вище сказане рекомендуємо:

– розробити та вжити заходи з боку Міністерства культури України з оптимізації кадрової політики у музейній сфері, які б передбачали організацію процесу навчання керівних кадрів музеїв основам менеджменту (підвищення кваліфікації шляхом семінарів, тренінгів);

– Державному комітету телебачення і радіомовлення України сприяти програмі з популяризації українських музеїв, які б висвітлювали актуальні питання розвитку музейної справи, актуалізували світовий досвід музейного менеджменту, соціальну рекламу;

– створити на базі одного з великих національних музеїв спеціалізований центр, який би займався моніторингом музейної справи, надавав науково-методичну допомогу закладам усіх форм власності і статусу, інформував музеї про існуючі вітчизняні та зарубіжні програми, що спонсорують музейні проекти.

Список використаних джерел

1. Міжнародна рада музеїв – Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/.../Міжнародна_рада_. – Назва з екрана.
2. Національний музей-заповідник українського гончарства [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://opishne-museum.gov.ua/>. – Назва з екрана.
3. Полтавський художній музей (галерея мистецтв...) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vk.com/art.museum>. – Назва з екрана.
4. Полтавський краєзнавчий музей [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pkm.poltava.ua/>. – Назва з екрана.